

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 37/2011-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť E. M. a J. M., Ľ., zastúpených advokátkou JUDr. D. K., Advokátska kancelária, P., pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 12 Co/28/2010-91 z 23. septembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. M. a J. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. decembra 2010 doručená sťažnosť E. M. a J. M., Ľ. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou D. K., Advokátska kancelária, P., pre namietané porušenie ich základného

práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 Co/28/2010-91 z 23. septembra 2010.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli:

„... Sťažovatelia ako žalobcovia sa svojou žalobou podanou na Okresnom súde v Prešove dňa 22.8.2008 domáhali voči žalovaným M. G. a J. G. určenia splatnosti pôžičky, ktorú poskytli žalovaným na zakúpenie bytu (520.000,- Sk) a zakúpenie bytového zariadenia (220.000,- Sk) v celkovej výške 740.000,- Sk.

Sťažovatelia svoju žalobu odôvodnili tým, že medzi nimi ako rodičmi a žalovanými ako dcérou a zaťom, došlo k dohode o poskytnutí pôžičky v tom, že im finančne poskytnutím pôžičky pomôžu k zakúpeniu holobytu, ako aj bytového zariadenia do takto zakúpeného bytu, a preto na základe tejto dohody oni priamo vyplatili I. Š. a jeho manželke I. Š., ktorí odpredávali byt žalovaným na dvakrát, a to dňa 5.8.2001 sumu 500.000,- Sk a dňa 28.9.2001 sumu 20.000,- Sk, spolu 520.000,- Sk.

O vyplatení týchto peňazí ako kúpnej ceny za odpredávaný byt, bolo spísané medzi nami, sťažovateľmi a predávajúcimi bytu manželmi Š., čestné prehlásenie zo dňa 5.8.2001 podpísané vlastnoručne všetkými účastníkmi.

Medzi predávajúcimi I. a I. Š. a kupujúcimi M. a J. G., bola uzavretá dňa 21.2.2001 aj zmluva o uzavretí budúcej zmluvy. Táto však zo strany predávajúcich bola porušená a v dôsledku jej porušenia boli I. a I. Š. rozsudkom Okresného súdu Prešov, sp. zn. 5T 93/03-185 zo dňa 7.11.2003 uznaní za vinných z trestného činu sprenevery a z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, 3 Tr. zák., za čo im boli uložené podmienené tresty odňatia slobody v trvaní 2 (dvoch) rokov s odkladom na skúšobnú dobu 3 (troch) rokov.

Podľa § 228 ods. 1 Tr. por. obaja obžalovaní boli spoločne a nerozdielne zaviazaní nahradiť poškodenému M. G. škodu vo výške 520.000,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Po vykonanom dokazovaní Okresný súd v Prešove žalobu sťažovateľov rozsudkom sp. zn. 20C 210/2008-45 zo dňa 16.4.2010 zamietol s odôvodnením, že súd prejudiciálne

riešil otázku, či medzi účastníkmi došlo k uzavretiu zmluvy o pôžičke, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno o poskytnutí pôžičky a že z výpovede žalovaných je možné vyvodit' záver o tom, že sa jednalo o ich dar.

Proti rozsudku súdu I. stupňa podali sťažovatelia odvolanie...

Sťažovatelia poukázali na to, že ustanovenie § 564 OZ upravuje prípady, keď čas splnenia je určený v prospech dlžníka, že dlžník je oprávnený kedykoľvek podľa svojho uváženia a veriteľ je povinný ponúknuť plnenie prijať. Sám však nemôže určiť čas splnenia a domáhať sa plnenia, pretože pohľadávka nie je ešte splatná. Prípadná výzva veriteľa na splnenie by nemala právne účinky a aj žaloba na plnenie by bola podaná predčasne.

Taktiež poukázali na ustálenú judikatúru R 68/1969, podľa ktorej ak nebolo dohodnuté, že dlžník zaplatí až bude chcieť alebo môcť (ak bol čas splnenia ponechaný na vôľu dlžníka), je veriteľ povinný prijať plnenie, len čo mu ho dlžník ponúkne. Sám však nemôže, a to ani tým, že by požiadal dlžníka o splnenie dlhu, určiť čas splnenia. Môže len navrhnúť, aby ho určil súd.

Sťažovatelia namietali a považovali za nepravdivé a účelové tvrdenia žalovaných, že z našej strany sa nejednalo o pôžičku, ale o dar peňazí v ich prospech. Svoje námietky odôvodňovali tým, že v zmysle § 628 ods. 1 OZ darovacou zmluvou darca niečo bezodplatne prenecháva alebo sľubuje darovanie obdarovanému a ten dar, alebo sľub prijíma.

Taktiež sme uvádzali, že podľa § 628 ods. 2 OZ darovacia zmluva musí byť písomná, ak je predmetom daru nehnuteľnosť a pri hnutelnej veci, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatiu veci pri darovaní.

Z vykonaných dôkazov v rámci súdneho konania bolo nepochybne preukázané, že k odovzdaniu peňazí zo strany sťažovateľov žalovaným M. G. a J. G. nedošlo a že títo v rámci poskytnutej pôžičky ako kupujúcim bytu vyplatili kúpnu cenu priamo predávajúcim, a to s vedomím a súhlasom kupujúcich...

Treba mať preto zato, že všeobecné súdy pri svojom rozhodovaní iba nesprávnym zhodnotením dôkazov jednostranne v prospech žalovaných dospeli k nesprávnemu právnenému názoru a rozhodnutiu...“

Sťažovatelia sú toho názoru, že namietaný rozsudok krajského súdu porušuje ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a základné právo na

rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie svojich práv vidia v tom, že krajský súd rozsudkom č. k. 12 Co/28/2010-91 z 23. septembra 2010 potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 20 C 210/2008-45 zo 16. apríla 2010, ktorým okresný súd zamietol návrh na určenie termínu splatnosti vrátenia pôžičky.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd v náleze vyslovil porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 12 Co/28/2010-91 z 23. septembra 2010, aby zrušil tento rozsudok a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal im náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu

(sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom

prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 74/07).

Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavnú neopodstatnenosť návrhu ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označených základných práv alebo slobôd, reálnosť ktorých by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Teda úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nie je, aby určil, či preskúvanie vecí predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorých z práv alebo slobôd zaručených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorú Slovenská republika ratifikovala a stala sa súčasťou jej právneho poriadku, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Základnou námietkou sťažovateľov obsiahnutou v odôvodnení ich sťažnosti bolo ich presvedčenie, že krajský súd, ktorý vo veci konal a rozhodoval, nesprávne vyhodnotil skutkový stav, nevykonal, resp. nevyhodnotil správne sťažovateľmi navrhnuté dôkazy, rozsudok krajského súdu neobsahuje dostatočné odôvodnenie, ktoré by reagovalo na všetky sťažovateľmi uplatnené námietky.

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach pravidelne vyslovuje názor, že nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov a ktoré sa stali základom pre ich rozhodnutia. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 147/01, II. ÚS 231/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

V odôvodnení rozsudku krajského súdu č. k. 12 Co/28/2010-91 z 23. septembra 2010 sa uvádza:

„... Krajský súd prejednal vec v medziach, v ktorých sa odvolatelia domáhali preskúmania napadnutého rozsudku, a zistil, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné potvrdiť ako vecne správne. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno na poskytnutie pôžičky žalovaným (§ 219 ods. 2 O. s. p.). K tomu ďalej dodáva:

Žalobcovia v konaní uplatnili právo na vrátenie pôžičky poskytnutej podľa § 657 Občianskeho zákonníka na základe ústnej zmluvy, keď žalobcovia vyplatili za žalovaných kúpnu cenu za byt predávaný manželmi Š.. Zmluva nevyžaduje písomnú formu. Svoj nárok odôvodňujú z tzv. Čestného prehlásenia spísaného dňa 5.8.2001 v kancelárii JUDr. J. K., komerčného právnik, na základe ktorého J. M. s manželkou E. odovzdali I. Š. a manželke I. Š. čiastku 500.000,- Sk ako finančný záväzok M. G. a manželky J. G., ktorý im vyplýval zo Zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy zo dňa 21.2.1001. Finančné vyrovnanie mali urobiť M. z toho dôvodu, že G. sú bez finančných prostriedkov. Z obsahu trestného spisu vyplýva, že žalobcovia chceli riešiť ubytovanie svojej dcéry, resp. po vydaji aj zaťa. V trestnom konaní nikdy nebola urobená výpoveď žalobcov v tom zmysle, že sa jedná o pôžičku pre žalovaných a že vyplatené peniaze pre Š. budú pýtať späť od žalovaných. Vyplácané peniaze M. pre Š. nikdy neboli dané k dispozícii G., pretože zloženie zálohy a vyplácanie finančných prostriedkov Š. bolo vykonávané výlučne M. na základe predchádzajúcich dojednaní žalobcov so Š. Ak žalovaní dňa 21.2.2001 uzavreli s I. Š. a I. Š. Zmluvu o uzavretí budúcej zmluvy na kúpu dvojizbového bytu č. ... na ulici ..., vyplácanie kúpnej ceny z uzavretej zmluvy o budúcej zmluve bolo vykonané výlučne medzi žalobcami a manželmi Š., o čom svedčí čestné prehlásenie, na ktorom nie sú žiadne podpisy žalovaných. Ani toto čestné prehlásenie nemožno považovať za dlžobný úpis, pretože v žiadnom prípade sa žalovaní nenachádzajú na tomto čestnom prehlásení v pozícii dlžníkov. Z čestného prehlásenia

nevyplýva žiadny záväzok pre žalovaných z poskytnutej pôžičky. Zo skutkových zistení okresného súdu, výpovedí žalobcov a žalovaných, ako aj z obsahu trestného spisu sp. zn. 5T 93/2003 nie je možné vyvodiť záver o poskytnutí pôžičky pre žalovaných. Preto okresný súd správne uviedol, že pre neunesenie dôkazného bremena na strane žalobcov nemožno vyhovieť návrhu žalobcov v tom zmysle, že žalovaným bola poskytnutá finančná pôžička žalobcami.

Žalobcovia poukazujú na to, že darovacia zmluva medzi žalobcami a žalovanými nemôže byť platná. K odovzdaniu daru (peňazí) nedošlo pri darovaní. Ak nedochádza k odovzdaniu a prevzatiu veci pri darovaní, na takýto dar sa vyžaduje písomná forma, ako to predpokladá § 628 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Je potrebné dať za pravdu žalobcom, že takéto finančné darovanie bez písomnej formy je neplatný právny úkon. Jedná sa o absolútne neplatný právny úkon, pretože chýba písomná forma darovacej zmluvy, ak nedošlo k odovzdaniu a prevzatiu veci – peňazí pri darovaní.

Podľa § 455 ods. 1 Občianskeho zákonníka, za bezdôvodné obohatenie sa nepovažuje, ak bolo prijaté plnenie premlčaného dlhu alebo dlhu neplatného len pre nedostatok formy.

Ak žalobcovia nepreukázali, že žalovaným požičali peniaze a tvrdenie žalovaných, že sa jedná o finančný dar, kde finančné prostriedky nedostali priamo k dispozícii a nebola uzavretá písomná darovacia zmluva, jednalo by sa o absolútne neplatný právny úkon pre chýbajúcu náležitosť písomnej formy. Žalobcovia nemôžu požadovať vrátenie týchto peňazí ako bezdôvodné obohatenie len preto, že nebola uzavretá písomná forma. Žalobcovia plnili za žalovaných a zaplatili časť kúpnej ceny z uzavretej zmluvy o budúcej zmluve o predaji bytu na ulici ... Ak žalobcovia nepreukázali poskytnutie finančnej pôžičky žalovaným a nedošlo ani k platnému darovaniu finančnej čiastky pre žalovaných v písomnej forme a na vydanie bezdôvodného obohatenia žalobcovia nemajú právo s odkazom na § 455 ods. 1 Občianskeho zákonníka, potom nie je možné konštatovať, že žalovaní sú dlžníkmi žalobcov. Pre neexistenciu dlhu nie je možné ani stanovovať splatnosť tohto dlhu, ako požadujú v žalobe žalobcovia. Z tohto dôvodu krajský súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak okresný súd zamietol nárok žalobcov na zaplatenie dlhu v deň právoplatnosti rozsudku. Z obsahu spisu a trestného spisu vyplýva, že žalobcovia chceli v minulosti riešiť bytovú otázku

dcéry, neskôr aj zaťa, preto zakupovali pre nich byty. Nikdy sa nevyjadrili, že požičávajú peniaze na kúpu bytov.

Ak žalovaní namietali skutočnosť, že súd prvého stupňa nerozhodoval o nároku žalobcov na zaplatenie pôžičky na kúpu zariadenia bytu, podobne v tomto konaní nebolo nikdy preukázané zo strany žalobcov, že títo poskytli pôžičku v rozsahu 220.000,- Sk na zariadenie bytu, kde takisto dôkazné bremeno zaťažuje žalobcov. V konaní neprodukovali žiaden dôkaz na jednotlivé veci a výšku zakúpenia týchto vecí pre žalobcov. Pre neunesenie dôkazného bremena okresný súd správne rozhodol, ak návrh žalobcov v celosti ako taký zamietol. Neexistuje žiaden dôkaz o pôžičke žalobcov pre žalovaných na kúpu zariadenia bytu, a preto v tejto dôkaznej núdzi nie je možné vyhovieť návrhu žalobcov v celom rozsahu...“

Skutkové a právne závery krajského súdu sú v danom prípade jasne zdôvodnené a toto zdôvodnenie je i náležité a obsiahne zhodnotené. Krajský súd sa vysporiadal s námietkami obsiahnutými v odvolaní sťažovateľov ústavne predvídaným spôsobom. Závery krajského súdu sú logickým pokračovaním dokazovania vykonaného okresným súdom a podradené príslušným právnym ustanoveniam, ktorými sa daná právna vec spravuje.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia s ohľadom na ustanovenie § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zosumarizoval skutkové poznatky a z nich následne plynúce logické úvahy, ktoré viedli k záveru vyjadrenému vo výroku rozhodnutia.

Rozsudok krajského súdu č. k. 12 Co/28/2010-91 z 23. septembra 2010 nie je arbitrárny ani zjavne neodôvodnený a jeho postup a rozhodnutie v konečnom dôsledku nemôžu viesť k porušeniu sťažovateľmi označených základných práv a slobôd. Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd v odôvodnení predmetného rozsudku riadne a ústavne konformným spôsobom vysporiadal so všetkými otázkami, ktoré pre jeho rozhodnutie boli z hľadiska právneho posúdenia veci podstatné.

Ústavný súd poukazuje na to, že obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, I. ÚS 3/97).

Sťažovatelia okrem čl. 46 ods. 1 ústavy namietali aj porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 ústavy, pričom bližšie neodôvodnili, akým konaním sa súd mal dopustiť porušenia týchto základných práv.

Sťažovatelia sú povinní podľa ustanovenia § 20 zákona o ústavnom súde odôvodniť rozhodnutie tým, že návrhy uvedené v petite návrhu musia mať aj príslušné odôvodnenie. Ústavný súd je viazaný petitom.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní nezistil žiadne skutočnosti signalizujúce možnosť porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a základného práva na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2011